

Juli 2026

Naturnationalpark Tranum kort fortalt

Danmarks nye naturnationalparker skal give os mere vild natur. Her får naturen førsteprioritet. Skovdrift og landbrugsdrift ophører, der udsættes store planteædende dyr som for eksempel kvæg og heste, og vandet skal bevæge sig mere frit i landskabet.

Naturnationalparkerne etableres på arealer, der i forvejen rummer en varieret og artsrig natur. Det betyder, at områderne hurtigt kan udvikle sig i en vildere retning.

Områderne bliver over tid en mosaik af forskellige naturtyper med stor variation af planter, lysforhold, næring og fugtighed i jordbunden, i lysninger og i den åbne natur. Sammen med blødere overgange mellem skov og lysåben natur og mellem vådt og tørt, giver det gode, varierede levesteder for mange forskellige arter.

De store planteædende dyr vil gøre naturen mere varieret og skabe grobund for vilde blomster og et summende insektliv. Væltede træer bliver hjemsted for mange svampe og biller. Småsøer, vandhuller og sumpe vil finde vej tilbage i landskabet til gavn for guldsmede, fugle, padder og andre dyr og planter.

Naturnationalpark Tranum ligger i Jammerbugt Kommune mellem Rødhus og Slettestrand. Den østlige del er præget af plantage og den vestlige del af store, lysåbne arealer. I alt indgår 2.660 ha svarende til 26,6 kvadratkilometer i naturnationalparken.

Naturnationalparken skal fremme natur og biodiversitet ved at understøtte et økosystem med naturlige processer og dynamikker og minimal brug af forvaltningsindgreb.

De vigtigste indsatser ved etableringen af Naturnationalpark Tranum:

- Ændring af plantage med ikke hjemmehørende træarter til skov med hjemmehørende træarter
- Græsning med kvæg og heste i hele naturnationalparken
- Retablering af så naturlig hydrologi som muligt

Naturstyrelsen

Danmarks naturnationalparker

N
0
1
2
3
4 KM
Rødhus Klit
Slettestrand
Tranum
Naturnationalpark Tranum er i alt 2.660 ha.
Heraf er 1.141 ha skovbevokset og 1.519 ha er lysåben natur.

Det sker i skoven

I skovene i Danmark findes langt flest arter af svampe og insekter i bevoksninger af træer, der er naturligt forekommende. Bevoksninger af træer fra Nordamerika som for eksempel sitkagran og klitfyr er artsfattige. For at fremme biodiversiteten erstattes bevoksninger af ikke hjemmehørende træarter derfor over tid med skov med arter, der er naturligt forekommende.

1.141 ha i Naturnationalpark Tranum er skovbevokset. Det svarer til 43 % af naturnationalparkens samlede areal. 201 ha er bevokset med løvtræ som eg, bøg og birk. 940 ha er bevokset med nåletræ.

Af de 940 ha nåletræ er 565 ha bevokset med de ikke hjemmehørende træarter sitkagran, klitfyr, serbisk søjlegran og fransk bjergfyr. Disse arealer overgår i løbet af 25 år til skov med danske træarter som for eksempel eg, birk, skovfyr, pil og rødel.

Naturnationalpark Tranum	**2.660 ha**
Skovbevokset areal i naturnationalparken	**1.141 ha**
Løvtræ i alt i naturnationalparken	**201 ha**
Nåletræ i alt i naturnationalparken	**940 ha**
Bevoksninger af ikke hjemmehørende nåletræer, der erstattes af skov med danske træarter	**565 ha**

50 % af det samlede bevoksede areal

Fældingen af de ikke hjemmehørende træarter planlægges, så der så vidt muligt vil være skovpræg på arealerne. Bevoksningerne fældes i en rækkefølge, der giver nye træer mulighed for at vokse op i læ af gamle. Skoven vil i etableringsperioden (de første 25 år) opleves mere åben med flere lysninger og større områder med lav vegetation, mens den nye skov bestående af selvgroede hjemmehørende træarter langsomt vil indfinde sig.

Frem til etableringen af Naturnationalpark Tranum drives skoven med produktion for øje efter naturnære principper. Hvis Naturstyrelsens hidtidige drift af arealerne fortsættes, og der ikke bliver etableret naturnationalpark, vil 345 ha sitkagran, klitfyr, serbisk søjlegran og fransk bjergfyr blive hugstmodne og derfor fældet i løbet af de næste 25 år.

Bevoksninger af ikke hjemmehørende nåletræer, der erstattes af skov med danske træarter	**565 ha**
Nåletræsbevoksninger, der fældes i løbet af 25 år uanset, om der etableres naturnationalpark eller ej	**345 ha**
Nåletræsbevoksninger, der fældes i løbet af 25 år fordi, der etableres naturnationalpark	**220 ha**

20 % af det samlede bevoksede areal

Kvæg og heste

Helårsgræsning med store planteædende dyr er et vigtigt element i den fremtidige naturforvaltning. Dyrene sørger for at holde krat og buske nede og skaber gode livsbetingelser for et mylder af andre arter. Mange fugle, svampe, insekter og planter er direkte afhængige af den dynamik og forstyrrelse, som dyrene skaber, når de tramper rundt i underskoven og i den lysåbne natur.

Dyrenes primære funktioner er:

- At holde lysåbne arealer helt eller delvis fri for træer og buske og derved bidrage til en artsrig flora
- At bidrage til at skabe glidende overgange mellem skov og lysåben natur og mellem tørt og fugtigt
- At skabe forstyrrelse i skoven, i skovbunden og på de lysåbne arealer

Det bidrager til dynamikken i naturen, at forskellige dyr græsser i det samme område. I Naturnationalpark Tranum udsættes kvæg og heste, der skal græsse sammen med den eksisterende bestand af vilde hjortearter.

Der udsættes galloway-stude og exmoor-vallakker i naturnationalparken.

	Ved opstart		I alt (efter to år)	
	Antal dyr	Ha pr. dyr	Antal dyr	Ha pr. dyr
Galloway-stude	47	57	95	28
Exmoor-vallakker	20	133	45	59
I alt	67	40	140	19

Kvæg og heste forvaltes, så de ikke knytter sig til mennesker og ikke bliver opsøgende. Der er fokus på dyrevelfærd i forvaltningen. Før dyrene sættes ud, udarbejdes en forvaltningsplan og en beredskabsplan. Af planerne fremgår blandt andet, hvordan tilsyn, dyrlægekontrol og vurdering af føderessource foretages.

I tilsynet med dyrene anvendes et velfærdsvurderingssystem. Her er overskrifterne vurdering af huld, dyrenes adfærd og signaler, vurdering af føderessource og vurdering af vandressource. Dyrene tilskudsfodres i udgangspunktet ikke, men fodres ved behov.

Hegn skal holde kvæg og heste inde i naturnationalparken

For at holde kvæg og heste inde skal naturnationalparken hegnes med et totrådet kreaturhegn. Hegnet bliver ca. en meter højt. Hegnet holder kvæg og heste inde, mens vilde dyr (herunder hjortevildt) i området har fri passage.

Hegnslinjen I Naturnationalpark Tranum er ca. 48 km lang.

De offentlige veje Lerup Strandvej, Strandvejen, Sandmosevej og Rødhusvej/Bratbjergvej løber alle gennem naturnationalparken. Bilkørsel er endvidere tilladt på skovvejen Den grønne vej. Der er planlagt etablering af 10 færiste, hvor hegnet krydser veje med offentlig færdsel. Ved siden af færistene etableres adgang for gående, cyklende og ridende.

Ud over adgangen til naturnationalparken i forbindelse med de offentlige veje etableres ca. 40 låger til gående, cyklende og ridende.

Naturlig hydrologi

Mange arter af både planter, insekter og fugle er afhængige af vand i landskabet, og særligt er overgangene mellem vådt og tørt af stor betydning for biodiversiteten.

I alle naturnationalparker i Danmark skal der skabes så naturlig hydrologi som muligt. Det vil sige, at så mange grøfter og dræn som muligt skal lukkes, og at vand skal bevæge sig frit i landskabet.

I Naturnationalpark Tranum er der ca. 150 km grøfter. Betingelsen for at nedlægge grøfter er, at naboer, bebyggelse og vigtig infrastruktur ikke påvirkes af grøftelukningerne. Under den forudsætning kan 90-100 km grøft på sigt nedlægges.

I første omgang nedlægges i alt ca. 22 km grøft i klithedeområdet mellem Slettestrand og Rødhus Klit. Grøfter i plantagen opretholdes, indtil fældning af ikke hjemmehørende træarter er gennemført.

Friluftsliv

Naturnationalpark Tranum skal først og fremmest være med til at fremme natur og biodiversitet, men naturnationalparken skal også give friluftslivet, herunder turismen nye muligheder.

Oplevelsen af "vildmark" har igennem mange år været prioriteret i Tranum Klitplantage. Her er der færre afmærkede stier, grillpladser og bordebænkesæt pr. ha, end der er i Naturstyrelsens øvrige plantager i Vendsyssel, og vildmarksoplevelsen skal fortsat være i centrum.

Reglerne for offentlighedens færdsel i naturnationalparken er de samme som reglerne for færdsel på Naturstyrelsens øvrige arealer, så i store træk ændres mulighederne for friluftsliv ikke. Der vil være enkelte aktiviteter og større events, der af hensyn til for eksempel dyrevelfærd eller særligt sårbare naturtyper ikke længere kan afholdes i området. Disse aktiviteter flyttes til Naturstyrelsens nærliggende arealer.

To nye og to renoverede udsigtsplatforme, nye stier og en helt ny riderute vil forbedre muligheden for at opleve naturen i naturnationalparken.

To steder etableres der hegn, så det er muligt at komme ind i naturnationalparken uden risiko for at møde dyrene.

Der planlægges en ca. 50 km lang riderute hele vejen rundt om naturnationalparken samt en række "sløjfer". Det bliver muligt at ride kortere eller længere ture i området uden at komme ind i hegnet med kvæg og heste.

Midt i naturnationalparken ligger shelterpladsen Ajs Holes Plads. Shelterpladsen er velbesøgt, særligt af cykelturister. Ajs Holes Plads fastholdes som shelterplads. Der sættes hegn omkring, så dyrene ikke har adgang til selve pladsen.

Naturnationalpark Tranum
Naturstyrelsen Vendsyssel
naturstyrelsen.dk

Projektleder Helle Lyngbak
Mail: helyn@nst.dk
Tlf: 2161 8330

Naturstyrelsen

Danmarks
naturnationalparker